

■ Školství

Konec biflování, žáci se mají učit jako badatelé. Může to pomoci při výuce novodobých dějin

Anna Brzybohatá
anna.brzybohata@hn.cz

Na učít se nazpaměť letopočty, události a zapomenout. Způsob, jakým se dnes učí, zlomové události z dob Mezopotámie, Egypta či světových válek, by se měl do budoucna změnit. Dějepis se má stát zábavným předmětem, kde děti budou zkoumat historické příběhy či události a pátrat po tom, co se stalo. Na vybraných školách už běží pilotní projekt Dějepis+, kde je hlavní myšlenkou učení dětí založené právě na badatelské výuce.

Děti takový způsob baví více než obyčejný výklad, jak potvrzuje dějepisář Benedikt Pinc z pražské Základní školy Vratislavova. „Výhody jsou v celkovém pojetí dějepisu. Základem se rozvíjí historická gramotnost, učí se například pomocí dobových fotografií. Není to žádné učení letopočty, ale souvislosti, aby žáci pochopili, že ke každé události vede několik cest,“ říká. Program Dějepis+

pro studium totalitních režimů. Podle historika a didaktika z Ústavu Jaroslava Pinkase je třeba děti naučit historické gramotnosti.

Výhoda do budoucna

Dvouletý pilotní projekt Dějepis+, který bude po skončení ministerstvo školství vyhodnocovat, běží ve vybraných školách po celé zemi od začátku školního roku. Podílí se na něm Národní pedagogický ústav a Ústav pro studium totalitních režimů.

„Nedáváme dětem hotové příběhy, které jim říkájí dospělí, ale dejme jim nástroje, aby si mohly kriticky vytvořit svůj vlastní vztah k minulosti. Ten nezískají tím, že budou poslouchat učitelem přebrané příběhy, ale že budou aktivně pracovat s archivy,“ sdělil HN Pinkas, který řeší pojetí celého projektu a materiály, z nichž učitelé čerpají.

„Badatelská výuka je založená na zapojení žáků, práci s primárními prameny a vytváření si vlastního názoru na dějiny tak, aby ten názor dokázali říct dál a obhájit si ho. Tím rozvíjíme schopnosti a dovednosti pedagogů i dětí,“ vysvětlil Pinkas.

Dějepis+ je založený na práci s historickými prameny, jako jsou vzpomínky pamětníků, úřední dokumenty nebo historické filmy či fotografie. Důležité je také vnímat jednotlivé vrstvy minulosti a ukázat, že příběh není jen jeden a jen v jedné historické lince.

„Je jich spousta a mohou si navzájem odporovat. Děti se v tom musí orientovat a vědět, jak si události ověřit. Některé úhly pohledu jsou pravděpodobnější, některé méně, jiné jsou úplně lživé. To všechno je v dnešním světě potřeba rozoznat,“ říká Pinkas.

Table v Sudetech

Zvláště v novodobých dějinách, jejichž součástí je poválečný odsun Němců ze Sudet či komunistický režim, může badatelský způsob výuky

menty podložené archivními dokumenty, ale i zastání u ředitele školy, což je v takovém případě zásadní. Jsou ale i případy, kdy se o tom prostě nevykládá, protože v poválečných zločinech se hrála svou roli půlka vsi,“ říká Martinovský. V takových případech má nové pojetí dějepisu pomoci. „Děti si samy najdou, jak to bylo,“ míní.

V rámci projektu Dějepis+ učitelé využívají speciální učebnice od nakladatelství Fraus, ze které se děti pomocí QR kódů dostanou na webo-

vé stránky k vybraným událostem. Napojení jsou také na Historylab, kde jsou k mání různá cvičení.

Ministerstvo školství v současnosti připravuje rozsáhlou revizi toho, co se žáci v hodinách učí. „Případná redukce v rámcovém vzdělávacím programu dějepisu neznámá snížovat nároky, ale soustředit se na pochopení a vyšší cíle, než je pouhá paměťová reprodukce informací. Současně se musí změnit školní vzdělávací programy či učebnice,“ uvádí ředitel ministerského odboru řízení regionálního školství Jan Mušta. Změnu ve školách je však podstatně nutně začít od učitelů, kteří prostor na výuku moderních dějin mají, jen ho dostatečně nevyužívají.

V projektu Dějepis+ je zapojených přes 240 učitelů z celého Česka převážně devátých tříd, kteří jsou rozdělení do 40 skupin. Každá z nich má svého koordinátora, díky čemuž si mohou učitelé mezi sebou vyměňovat zkušenosti z hodin a co by měli třeba dělat jinak, aby děti zaujali nebo probíranou látku lépe vysvětlili.

~
Například výklad týkající se odsunu Němců je v současnosti problém pro učitele v pohraničních oblastech Česka.

Změna stylu Desítky let se ve školách učí tak, že si žáci přečtou informace, zapíší si je do sešitu a nechtají se vyzkoušet. To se má u dějepisu změnit. Foto: ČTK

začal v září a zatím se týká hlavně devátých tříd na základních školách. Především proto, že v tomto ročníku se žáci dostanou poprvé k událostem z 20. století.

Dát při výuce větší prostor novodobé historii je jedním z hlavních cílů ministra školství Petra Gazdírky (STAN). Školy se podle něj mají v hodinách zaměřit na nástup nacismu, komunismu a dalších historických milníků nedávné minulosti. Na projektu se proto podílí i Ústav

~
Dějepis+ je založený na práci s historickými prameny, jako jsou filmy, vzpomínky pamětníků nebo úřední dokumenty.

pomoci i pedagogům. Například výklad týkající se právě odsunu Němců je třeba problém pro učitele v pohraničních oblastech Česka. Podle předsedy Asociace učitelů dějepisu Pavla Martinovského je to kvůli tomu, že tam žijí lidé, jejichž příbuzní či oni sami se tehdejších událostí účastnili.

„Kolegyně v pohraničí samozřejmě učí žáky o regionální historii a některým z místních se to nelíbí. Jenže ona k tomu má nejen argu-

inzerce

Ústav geoniky AV ČR, v. v. i. vyhlašuje výběrové řízení na obsazení funkce ŘEDITELE/ŘEDITELKY PRACOVISŤE

Rada Ústavu geoniky Akademie věd České republiky, v. v. i., vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- vysokoškolské vzdělání a vědecká kvalifikace v některém z hlavních oborů výzkumné činnosti ústavu na postgraduální úrovni;
- významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti v některém z hlavních oborů výzkumné činnosti pracoviště;
- zkušenosti s organizací a řízením vědecké práce;
- aktivní znalost anglického jazyka;
- morální bezúhonnost;
- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17, odst. (4) – (6) zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
- splnění podmínek podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích, v platném znění.
- ředitel/ředitelka pracoviště nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost a nesmí se podílet na podnikání právnických osob působících v oblasti, která je předmětem činnosti pracoviště.

Předpokládané funkční období: 1. 6. 2022 – 31. 5. 2027

Příhlášky a jejich přílohy se podávají písemně v českém nebo v anglickém jazyce.

K přihlášce s kontaktními údaji přiložte:

- strukturovaný životopis,
- doklady o dosaženém vysokoškolském vzdělání a dosažené vědecké kvalifikaci,
- přehled dosavadní praxe,
- seznam hlavních vědeckých prací a publikací,
- koncepci řízení pracoviště a směřování jeho činnosti, včetně budoucího rozvoje pracoviště,
- výpis z evidence ředitelů/třetů ne starší než 3 měsíce účinnosti, který není státním občanem České republiky, předložte čestné prohlášení prokazující splnění podmínek podle § 17 odst. 4 zákona č. 341/2005 Sb.)
- čestné prohlášení o bezúhonnosti podle § 17 odst. 4 písm. c) zákona č. 341/2005 Sb.).

Splnění podmínek podle zákona č. 451/1991 Sb. doloží vybraný uchazeč k rukám předsedy AV ČR nejpozději ke dni jmenování do funkce ředitele pracoviště.

Příhláška a její přílohy musí být doručeny v uzavřené obálce s vyznačením „VYBĚROVÉ ŘÍZENÍ – ŘEDITEL ÚGN“ na adresu tajemníka Rady ÚGN:

Ing. Jiří Starý, PhD, tajemník Rady ÚGN
Ústav geoniky AV ČR, v. v. i.
Studentská 1768, 708 00 Ostrava

Předpokládá se, že při osobním pohovoru před výběrovou komisí prokáže kandidát znalost problematiky Ústavu a přednese svou představu o záměrech, které by ve funkci ředitele chtěl realizovat.

Uzávěrka přihlášek: 25. 02. 2022